



## صلح و مطالعات میان رشته‌ای

انجمن مطالعات صلح و اندیشگاه فرهنگی سازمان اسناد و کتابخانه ملی به مناسبت ۲۱ سپتامبر «روز جهانی صلح» نشست «صلح و مطالعات میان رشته‌ای» را برگزار می‌کنند. این نشست با حضور مقصود فرارستخواه، عضو هیات‌علمی موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، حسین علایی، استاد دانشگاه امام حسین(ع)، رضا اسلامی، منصور رحمانی و مجتبی مقصودی، رئیس هیات‌مدیره انجمن مطالعات صلح برگزار می‌شود. این نشست دوشنبه ۲۰ شهریور ۱۳۹۴، ساعت ۱۶ تا ۱۸ در محل سالن اندیشگاه فرهنگی واقع در میدان ونک، بزرگراه شهید حقانی (غرب به شرق)، بعد از ایستگاه مترو، بلوار کتابخانه ملی، ساختمان کتابخانه ملی برگزار می‌شود.

## نگاه

در باب متدولوژی ملاصدرا

## فیلسوف است نه متکلم



نظریه تکامل، گونه، جنس و حیات مفاهیمی نیستند که تعریف مقبول

همگانی داشته باشند؛ اما بنده معتقدم زمانی که می‌گوییم نظریه تکامل بهترین تبیین کنونی از واقعیت‌های طبیعی را بیان می‌کند، تکامل همان تغییرات تدریجی ملکولی به گونه‌های کامل‌تر از عوامل طبیعی است و منظور تکامل ملکوتی نیست. نظریه تکامل خود مشمول تکامل است؛ به‌ویژه بحثی که درباره تکامل انسان مطرح است، آیا همه رفتارهای انسان می‌تواند طبیعی باشد؟ آیا انتخاب انسان خود طبیعی است؟ آیا می‌توان بین گونه انسان و گونه‌های دیگر حد وسط را شناخت؟ نکته دیگر این است که نظریه تکامل تأثیری جدی بر فلسفه الهیات و علوم گذاشته است. تا آنجا که بنده اطلاع دارم هیچ نظریه علمی‌ای به اندازه نظریه تکامل زیست‌شناختی، ژنتیکی، کیهانی و... به این اندازه بر فلسفه، الهیات و علوم انسانی تأثیر نگذاشته است؛ چراکه این نظریه بر معرفت‌شناسی، معرفت‌شناسی تکاملی، خداشناسی، ذهن‌شناسی و... موثر بوده است.

## مقایسه بین مسیحیت و اسلام

در یک مقایسه کلی بین مسیحیت و اسلام متوجه می‌شویم این دو دین در خیلی بحث‌ها مقایسه‌شان قیاس مع‌الفارق است. بعضی‌ها تصور می‌کنند به این دلیل که نظریه تکامل چالش‌هایی بر الاهیات مسیحی ایجاد کرده حتماً این چالش‌ها در اسلام هم هست، البته برخی از آنها دیده می‌شود، ولی برخی خیر؛ چراکه پیش فرضی در قرون وسطی مبنی بر حضور علم در غیاب دین یا حضور فلسفه در غیاب دین وجود داشت که این پیش فرض در تفکر اسلامی وجود ندارد. برای مثال ما در دین اسلام می‌گوییم اگر کمبود باران باشد نماز باران بخوانید؛ اما نمی‌گوییم این کار با عوامل طبیعی و محیطی مغایر است؛ چراکه بدون فرآیند طبیعی باران نازل نمی‌شود. به هر حال آن فرآیند باید طی شود و نماز باران هم هیچ منافاتی با تئوری‌های علمی ندارد.

نکته دیگر این است که نظریه تکامل مبانی فلسفی و ارکانی دارد. در کتاب داروین هم ابتدا به این مبانی اشاره شده است. داروین با این مبانی پیش گفته به تبیین شباهت‌ها و تفاوت گونه‌ها پرداخته است. بنابراین آیا تبیین‌های دیگر تکامل مبتنی بر مبانی فلسفی است؟ قطعاً همین‌طور است، البته ما نمی‌خواهیم درباره ارکان تکاملی زیست‌شناختی صحبت کنیم؛ بحث ما بر سر بخش مبانی است.

## نظریه تکامل و قیاس با حکمت متعالیه

نظریه تکامل با پنج بحث از حکمت متعالیه قابل قیاس است؛ نخست نسبت هستی‌شناسی حکمت متعالیه با تکامل می‌تواند قیاس شود؛ اینکه آیا بحث علیت صدرایی می‌تواند تأثیر خاصی بر نظریه تکامل بگذارد؟ معرفت‌شناسی حکمت متعالیه خود نوعی تکامل است؛ یعنی مباحث معرفت‌شناسی حکمت متعالیه سیر استکمالی دارد. نکته دیگر بحث نفس‌شناسی حکمت متعالیه و نفس‌شناسی قرآنی و روایی با تفسیر صدرایی است. یکی از تفاوت‌های اصلی ملاصدرا با حکمت مشاء و اشراق این است که به تعبیر علامه حسن حسن‌زاده‌آملی، قرآن، برهان و عرفان از همه جدا نیست.

متدولوژی ملاصدرا در حکمت صدرایی ترکیبی از این سه حوزه قرآن، برهان و عرفان است؛ اما این ترکیب به این معنی نیست که یک جاوی از عقل استفاده کرده و جایی دیگر از نقل؛ بلکه جایی که او آیه و روایت می‌آورد آن را با تفسیر حکمت متعالیه بیان می‌کند.

حتماً این جمله معروف ابن‌سینا را شنیده‌ایم که وی وقتی وارد مباحث معاد جسمانی می‌شود می‌گوید، این بحث را ورود نمی‌کنم؛ ولی به این دلیل که صادق مصدق گفته، می‌پذیرم. اما ملاصدرا زمانی که در اسفار به معاد جسمانی می‌رسد آن را وارد فلسفه می‌کند و برای آن آیه و روایت می‌آورد.

بنابراین ملاصدرا یک فیلسوف است نه متکلم؛ چراکه تفسیر فلسفی از مباحث قیامت می‌کند. شبیه همین کار را هم در بحث‌های نفس‌شناسی انجام می‌دهد و روایات را مطرح می‌کند. برای مثال این بحث که ارواح انسان‌ها قبل از اینکه اقدام‌شان خلق شود، ۳۰۰۰ سال قبل خلق شده بود؛ بنابراین ملاصدرا این بحث را با تفسیر فلسفی مورد بحث قرار می‌دهد.

نگاهی کوتاه به کتاب «محاسبه رضایت»

# شخم‌زدن زمین سیاست با بیل اقتصاد



اسرارآمیز میان دو فرزند سخاوتمند اقتصاد و سیاست قرار می‌گیرد.

این کتاب گزاره‌های منطقی اقتصادی رفتار فرد را در انتخاب‌هایی که روزانه با آن روبه‌رو است؛ یعنی انتخاب‌های سیاسی، به کار می‌گیرد. این رهیافت با رهیافت فیلسوفان سیاسی به مسأله سیاست در زندگی اخلاقی انسان از این لحاظ تفاوت دارد که فرض اصلی آن درباره سازماندهی فردگرایانه جامعه است. در اجتماع فرد اصل است و محاسبات او بر مبنای گزاره‌های منطقی اقتصادی که جنبه عقلانی دارد، انجام می‌گیرد.

بیوکنن و تالوک در این کتاب بین رشته علوم سیاسی و رشته اقتصاد پیوند برقرار می‌کنند و کار خود را «بین رشته‌ای» می‌نامند. اگر منطق اقتصادی درباره تصمیم‌گیری‌های سیاسی از سطح قانون اساسی تا کوچک‌ترین تصمیم‌گیری‌ها کاربردپذیر باشد، در این صورت شاید بتوان به بسیاری



## محاسبه رضایت

چیمز بیوکنن، گوردن تالوک  
ترجمه غلامرضا آزاد (ارمکی)  
و امیر آزاد (ارمکی)  
نشر نی  
۳۶۰ صفحه  
۲۴۰۰۰ تومان

## معرفی کتاب «لبخند به اخم» لبخند بزین تا دگرگون شوی

جمله‌های طنز موضوع کتاب «لبخند به اخم» است. نویسنده تنها هدف پدید آوردن این کتاب را تلاش برای تغییر روحیه‌ها؛ از منفی به مثبت، دگرگونی حال و احوال؛ از بد به خوب، تبدیل توش‌رویی به خوش‌رویی، چیرگی شادی بر غم و غلبه لبخند بر اخم عنوان کرده است.

گفتارهای کوتاه طنزآلود، عمری به درازای تاریخ مکتوب بشر دارد. گفته‌های طنزآمیز هم‌پای مثل‌های ملل در سخنان محاوره‌ای ایرانی نیز شکل گرفته و در میان مردم رواج یافته و در آثار فیلسوفان، حکیمان و بزرگان شعر و ادب پرورده شده‌اند.

همچنین در نوشته‌های اندیشمندان معاصر بازتاب داشته‌اند؛ تا جایی که امروز شبکه‌های اجتماعی، عرصه نکته‌سنجی ذهن‌های خلاق بسیار شده‌اند؛ آن‌گونه که با هجو و هزل نیز درآمخته و حتی دستمایه خوشمزگی‌های لحظه‌ای شده‌اند.

در این زمینه برخی آثار ارزشمند به صورت ترجمه یا نکته‌گویی‌هایی از یک فرد پدید آمده، که درخور توجه است؛ اما آنچه در این کتاب آورده شده است چند تفاوت با آثار مشابه دارد: این مجموعه دربرگیرنده جمله‌های ترجمه و نکته‌هایی از طنزپردازان ایرانی است. از میان چند هزار گفتار و کاریکلماتور تنها شماری که برخوردار از معنی، اندیشه، عبق و گیرایی بیشتری هستند و جنبه کاربردی دارند، انتخاب شده‌اند.

کتاب «لبخند به اخم» گلچینی است از نکته‌های قدیم و جدید، از اندیشمندان کمتر شناخته شده یا نامدار جهان که علاقه‌مندان را، از روزمرگی اوقات تلخی و گرفتگی، به میهمانی لبخند و ضیافت تبسم فرامی‌خواند. چنانچه نویسنده کتاب توضیح می‌دهد: «از تنبیه غم، بر فواز شادمانگی شدن، از حسیض آلوده، بر اوج نشاط آمدن، چه بسا حاصل نگاه به نوشته‌های این کتاب باشد و نتیجه اندیشیدن به پیام‌های نهفته در هر گفته.»

# کتابخانه

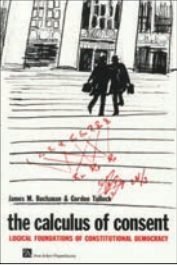
www.Farheekhtegan.ir

Thu | 17 Sep 2015 | vol.07 | No. 1761

پنجشنبه ۲۶ شهریور ۱۳۹۴ | ۲ ذیحجه ۱۴۳۶ | ۱۷ سپتامبر ۲۰۱۵ | شماره ۱۷۶۱



جیمز بیوکنن و گوردن تالوک نویسندگان کتاب



از منازعات نظری سیاسی پایان داد، یا دست‌کم مبنای بسیاری از اختلافات سیاسی را منافع اقتصادی دانست. هدف این کتاب حل کردن منازعات نظری سیاسی یا تعمیم دادن ریشه اختلافات سیاسی

به مشکلات اقتصادی نیست؛ بلکه این دو عملاً در موارد متعدد، نظریه اقتصادی را برای تحلیل تصمیم‌گیری‌های سیاسی به کار می‌برند، منافع و هزینه‌های هر تصمیم را بررسی می‌کنند و نشان می‌دهند چگونه فرد براساس آنها تصمیم به تشکیل گروه یا ائتلاف می‌گیرد، رای خود برای یک موضع را به ازای رای یک فرد دیگر در موضعی دیگر می‌فروشد یا خریداری می‌کند و نهایتاً به تولید یک کالا در بخش عمومی رای می‌دهد یا با آن مخالفت می‌کند.

این کتاب را می‌توان یکی از منابع معتبر در نظریه سیاسی و اقتصاد رفاه و اقتصاد بخش عمومی به حساب آورد

از منازعات نظری سیاسی پایان داد، یا دست‌کم مبنای بسیاری از اختلافات سیاسی را منافع اقتصادی دانست. هدف این کتاب حل کردن منازعات نظری سیاسی یا تعمیم دادن ریشه اختلافات سیاسی

به مشکلات اقتصادی نیست؛ بلکه این دو عملاً در موارد متعدد، نظریه اقتصادی را برای تحلیل تصمیم‌گیری‌های سیاسی به کار می‌برند، منافع و هزینه‌های هر تصمیم را بررسی می‌کنند و نشان می‌دهند چگونه فرد براساس آنها تصمیم به تشکیل گروه یا ائتلاف می‌گیرد، رای خود برای یک موضع را به ازای رای یک فرد دیگر در موضعی دیگر می‌فروشد یا خریداری می‌کند و نهایتاً به تولید یک کالا در بخش عمومی رای می‌دهد یا با آن مخالفت می‌کند.

این کتاب را می‌توان یکی از منابع معتبر در نظریه سیاسی و اقتصاد رفاه و اقتصاد بخش عمومی به حساب آورد

کتاب «فرهنگ مثل‌ها و حکمت‌های طنزآمیز پارسی»

## لب خندان بیاور همجو جام



## فرهنگ مثل‌ها و حکمت‌های طنزآمیز پارسی

علی‌اکبر عیاسیان  
۲۰۲ صفحه  
۱۰۰۰۰ تومان

شوخی‌های طنز یکی از شیوه‌های مرسوم و پرطرفدار در روابط اجتماعی است که به‌خصوص بین ایرانیان کاربرد بسیاری دارد. پیشینیان ما نیز تبسم و خنده‌رویی را به‌عنوان ساده‌ترین، کم‌هزینه‌ترین و بهترین واکنش ممکن برای زیستن در این روزگار و سازگاری با چرخ کج‌صدار برگزیده‌اند و بر این باور بوده‌اند که بخند تا دنیا به رویت بخندد یا خنده بر هر درد بی‌درمانی دواست و تاکید کرده‌اند: با دل خوین، لب خندان بیاور همجو جام! به چشم خلق، چو گل تازه روی و خندان باش! و چنین نتیجه گرفته‌اند: لبی که خنده ندارد، شکاف دیوار است، سزای سنگ بود پسته‌ای که خندان نیست. از این رو سفارش به شوخی‌طبعی، خندیدن و خنداندن در مواجهه با شرایط نامطلوب، ناملایمات و سختی‌ها، از جمله آموزه‌های قدیم حکیمان روانشناس و متفکران درد آشنای ایران زمین است. تبسم و شوخی‌طبعی آموزه‌ای است که به تأیید روانشناسان مثبت‌گرا می‌تواند همچون نسخه‌ای شفابخش، موثر افتد و کاهش تأثیرات منفی پیرامون، تقویت روحیه، حفظ تعادل، احساس چیرگی بر موقعیت، تغییر نگرش و دستیابی به موقعیت از راه چاره‌جویی، تدبیر و تفکر مسجیده، را موجب شود. در میان مثل‌ها و حکمت‌هایی که می‌خوانیم، می‌شنویم و می‌گوییم، هنوز موثرترین، گیراترین و پرکاربردترین‌شان از نوع طنزآمیز آن، یعنی حکمت شادان است. گفته‌هایی که نشان‌دهنده ذوق سلیم، طبع شوخ، نگاه ظریف و موشکافانه ایرانیان نسبت به خود، خانواده، جامعه، حاکمان و روابط متقابل میان آنها است. نیکان ما این پیام‌ها را که ریشه در تجربیات تلخ و شیرین هزارساله آنان دارد، در قالب جمله‌های کوتاه، به صورت فرهنگ مکتوب یا کلمات قصار و فرهنگ شفاهی برای ما به یادگار گذاشته‌اند. در واقع کتاب «فرهنگ مثل‌ها و حکمت‌های طنزآمیز پارسی» مجموعه‌ای از این جملات را که جزئی از میراث فراترقدیر فرهنگی به شمار می‌آید، گردآوری کرده است و به ترتیب حروف الفبا پیش‌روی مخاطبان قرار داده است.

## دریچه

همگراسازی ادیان، مذاهب و فرهنگ‌های گوناگون بر اصل انتظار در ظهور منجی عدالت‌پرور می‌پردازد، چهار مطالبه آرمانی تمام ملت‌ها را در عدالت، امنیت، صلح و آبادانی در نگاه به موعودگرایی و منجی غایب که «خواهد آمد» خلاصه کرده و فرصت همگراسازی را فرصتی مغتنم برای حرکت به سمت ساخت یک تمدن جهانی و با وحدت و اشتراک‌نظر بر سهار آرمان انسانی و الهی برمی‌شمارد.

در بخش پایانی کتاب، نویسنده به دکترین مهدویت و ضرورت زمینه‌سازی ظهور حضرت حجت براساس نص صریح قرآن کریم و به کلام امام خمینی (ره) و مقام معظم رهبری در ضرورت مهندسی فرهنگی و ترسیم هندسه تمدنی جهان اسلامی اشاره کرده و زمینه‌سازی فرهنگی را در نیل به ارائه‌های جامعه منتظر به تفصیل مورد بحث قرار داده و تقویت و حمایت از نهادهای جامعه منتظر را رویکرد شکل‌گیری تمدن مهدوی برمی‌شمارد.

## خبرنامه

## حل مشکلات قضایای موجه در منطق



پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی نشست «حل مشکلات قضایای موجه در منطق» را برگزار می‌کند. این نشست از سوی گروه گردآوری، آموزش و احیای نسخ خطی و اسناد در تمدن اسلامی و ایرانی مرکز اسناد فرهنگی آسیای پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی با حضور سید عبدالله انوار برگزار می‌شود. این نشست دوشنبه ۳۰ شهریور ۹۴ از ساعت ۱۴ تا ۱۶ در محل سالن اندیشه واقع در بزرگراه کردستان، خیابان ایران‌شناسی (۶۴)، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار می‌شود.

## نشانه، هویت هنر



گروه جامعه‌شناسی هنر انجمن جامعه‌شناسی ایران نشست «نشانه، هویت هنر» را برگزار می‌کند. دراین نشست محمد خانی (کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، مترجم، پژوهشگر شهرداری تهران) با عنوان «نشانه‌شناسی، تبارشناسی دیالکتیکی نشانه‌ها» و محمد علی‌پور (کارشناس ارشد جامعه‌شناسی، دبیر گروه جامعه‌شناسی هنر) با عنوان «بازنمایی هویت و قدرت در هنر» سخنرانی می‌کنند. نشست «نشانه، هویت، هنر» یکشنبه ۲۹ شهریور ۱۳۹۴، ساعت ۱۷ تا ۱۹ در محل سالن اجتماعات انجمن جامعه‌شناسی واقع در بزرگراه جلال آل احمد، پل گیشا، دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران (جنب دانشگاه تربیت مدرس)، نیم طبقه اول برگزار می‌شود.

## واقع‌گرایی در علوم انسانی اسلامی



به‌همت هیات‌حمایت از کرسی‌های نظریه‌پردازی، نقد و مناظره و پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، دومین جلسه پیش‌کرسی «واقع‌گرایی در علوم انسانی اسلامی» با ارائه ابراهیم داجو، عضو هیات‌علمی گروه معرفت‌شناسی، شنبه ۲۸ شهریور از ساعت ۱۷ تا ۱۹ در پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، برگزار می‌شود. در این جلسه که با داورى خسرو باقری، حسین کلباسی و عبدالله نصری همراه است، حسین سوزنجی، محمدسعیدی مهر، قاسم پورحسن، علیرضا قائمی‌نیا و حمیدرضا شاکرین به‌عنوان ناقدان این جلسه سخنرانی می‌کنند. این جلسه در پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، به نشانی تهران، خیابان شهید بهشتی، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی (۲)، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی برگزار می‌شود و حضور علاقه‌مندان در این نشست باامانعت است.